GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl. No.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0154
4	Work Number	D 2118
5	Page No (From... To)	1 to 12
6	Name of the Work	PANCI KARANAMU
7	Subject	BHARATHAMU

B. 154
D. 427, 501
D. 1638, 2118
D. 2129. 2159
D. 2160. 2214
D. 3179, 3180
D. 3181.

Pañcīkaraṇam

పంచీకరణం

ఓంకారమనే ప్రణవమందు। అకార ఉకార మకార। మూ
డు బీజాక్షరాలు। వివరం। అకారమనే దినాదం। ఉకారమ
నే బిందువు। మకారమే కళ। మకళ్ళ। అకారమే రుద్రం
ద్దు। ఉకారమే యాష్టికుండు। మకారమే సదాశివుండు। =
యిట్లు అకార ఉకార మకారాదులకు। నాద బిందు కళ
అధారం। అనాద బిందు కళలకు ప్రకృతి ఆధారం। ఆ ప్రకృతి
కి ప్రాణమే ఆధారం। ఆ ప్రాణానకు లింగమే ఆధారం। =
అది యెట్లంటేను। అంటె అనాహతము। ప్రణవమందు నాదంక
లిగెను। అప్పుడు కుండలి బిందువు ప్రకాశించెను। నవశక్తి ఆయెను
ప్రత్యక్షముగా। ఓంకారమాయెను। అకారమనే ప్రణవాన। వి
ధి వాసిష్ఠ ఋగ్వేదాభిమతి। ఓం రుద్రదేవతా। అకార
చలయంత్రాప్తి। ప్రథమం ప్రథమాంశైః। ఉకారమనే ప్ర
ణవానను। అప్పువాయువు యజుర్వేదాభిమతి। ఓం
యాష్టిరూపదేవతా। ఉకారే చలయంత్రాప్తి। ద్వితీయాంశైః
ప్రణవాంశైః। మకారమనే ప్రణవాననుంది। దాసు
ఉపనామ వేదాభిమతి। ఓం సదాశివదేవతా। మకారే
చలయంత్రాప్తి। తృతీయం ప్రణవాంశైః। అకారే చవ
కారేచ। మకారే చ తృతీయకం। యిదే మేకపమున్నం।
ఓం మతి జాగ్రత్తరూపకం। ఓంకార ప్రత్యక్ష స్వరూపం।

D. 2118

పంచీకరణం

ఓంకార ప్రత్యక్ష తత్త్వం। త్రైలోక్యం సచరాచరం। సర్వవ్యా
పక ఓంకారం। మంత్రం యంత్ర నమో భవేత్। ప్రణవేన పరం
బ్రహ్మ। ప్రణవే పరమం పదం। ఓంకారం నాదరూపంచ।
ఓంకారం బిందురూపకం। ఓంకార వ్యాపిసర్వత్ర। ఓంకా
రం గురుమహాన సః॥ యిది ప్రణవోత్పత్తి। యిక పంచ
మహాభూతములు ఉత్పత్తి॥ సంధ్యాబాహ్య [illegible] ఆకాశం।
వాయువు [illegible] అగ్నిరా [illegible] తత్త్వ
రు [illegible] యులు రుద్రవతి। యీ [illegible] గనాకారం। పంచ
బ్రహ్మమయం జగత్॥ పంచమహాభూతాలకు నాధర్మ వ
కారన। అధిదేవతలు యెందు పుట్టెను॥ శ్లో॥ శబ్దాది పంచవి
షయం। భూతాభ్యాం దినకరతత। చతుర్గుణ పూర్ణగంతే।
త్రిగుణార్ధం నివుచ్చతి। వాయుస్పర్శ గుణసంయోగం। ఆకా
శం తత్వైకపంచమ॥ యివి గుణాలు॥ శ్లో॥ యుక్తం తన స్వభా భూ
మి। చంద్రరం జలమునచ్ఛేతే। యంరం [illegible] తథాతే జం।
వాయుసంచరితం తత్వేకి। ఆకాశం మహాదాకాశం। భూ
తత్వ యతిస్వతః॥ యివి ధర్మాలు॥ దారకాదికర్మం॥
తదం గంధితంవనం। ఆదిదేవత బ్రహ్మ। జలాన
కు శబ్దస్పర్శరూపరస। యీనాలుగు పుట్టించేది ధర్మం।
పిండికరణామే కర్మం। తదంగం శ్వేతవనం। అధిదేవత వి
ష్ణు। అగ్నికి శబ్దస్పర్శరూప యీగుణాలు పుట్టించేది ధ

ర్యం। తదంగం రక్తవర్ణం। అధిదేవత రుద్రుండు। వాయు
వుకు శబ్దస్పర్శలనే రెండు గుణాలు చెల్లించే ధర్మం। తదం
గం హరితవర్ణం। అధిదేవత యీశ్వరుండు। ఆకాశాన
కు శబ్దం ఒక గుణం। బయిలై వుండే ధర్మం। తిరుగువకుడే
వుండే ధర్మం। తదంగం కృష్ణవర్ణం। అధిదేవత సదాశి
వుడు॥ భూతాన్ని మరువ్వుపు। ఖాసరిణాంచ చేతనః। ది
వాప్రకాశ స్వారవః। రాత్రిశ్చంద్రప్రకాశతః। సర్వచేతన
మాత్మానం। శివాం సొష్ట్వమంతరే॥ పృథివి అప్పు తే
జో వాయు ఆకాశం। సూర్యచంద్రుం ఆత్మ యని యెనిమి
ది మిదిన్ని। దేవుని దేహాన్ని వుండును। ఇదే జగత్తున్ను। అజ
గత్తు యెందిలంటేను। పధ్నాలుగు లోకాలున్ను। సప్తద్వీపాలు
న్ను। సప్తకుల పర్వతాలున్ను। ద్వాదశ సూర్యులున్ను। నక్షత్ర
తిథివార యోగకరణా సంవత్సరాలున్ను గర్భీకరించుక
వుండేదే బ్రహ్మాండం। యిదే జగత్తున్ను। యిదే జగదుత్ప
త్తిన్ని। యిఖపిండసంగ్రహాన్ని పిండబ్రహ్మాండ యోగ్యా
ర్యం। అన్నిటిగా నున్న। స్మృతి బ్రహ్మాండం। లోపల వున్నట్లు
గున్ను। ముందు సంగ్రహం చెప్పినట్లు మమునన్న॥ భూతపం
చకదేహానాం। అష్టి పంచ మహాభూతాలున్ను। అంశలు
పంచ జోతిల అవుచుండగా ను దేహమాయెను। ఆభూ
తాలు యేమంటేను। పృథివి। అప్పు। తేజో। వాయువు। ఆకా

పంచీకరణం॥

శం। యిది పంచభూతాలు। వీటి అంగాలు యేమంటేను॥ శ్లో॥
అస్థి మాంస త్వక్ నాడీ రోమాస్త్వథ పంచకం। క్షితి
పంచగుణాం ప్రోక్తం। సమాంశ పరికీర్తితః॥ టీక॥ యెము
కలు। మాంసము। చర్మము। నరాలు। రోమాలు। యీగన్ను
పృథివి అంశలు॥ లాలా మూత్రస్సదా స్వేదః శుక్లం శోణిత
మేవచ। అపః పంచ సదా ప్రోక్తం। సమాంశ పరికీర్తితాః॥
టీక॥ శ్లేష్మం। మూత్రం। చెమట। శుక్లం। రక్తం। యీగన్ను।
వుదక సమంధాలు॥ శ్లో॥ క్షుధా తృష్ణా తథా నిద్రా। ఆల
స్యం సంగమేవచ। అగ్ని పంచగుణం ప్రోక్తం। సమాంశ పరి
కీర్తితః॥ టీక॥ ఆకలి। తృష్ణ। నిద్ర। ఆలస్యం। స్త్రీసంగం। యీ
గున్ను అగ్నిసమంధాలు॥ ధావనం వల్గనం చైవ। మంచనం చ ప్రసా
రణం। భయమాన విధిశ్చైవ। వాయువంశ ప్రకీర్తితః॥
టీక॥ పారుట। తిరుగుట। నిష్టుట। విడుచుట। కూర్చుండుట।
యీగన్ను వాయువు గుణాలు॥ శ్లో॥ రాగద్వేషం భయం లజ్జా।
మోహం చైవతు పంచకం। నభః పంచగుణం ప్రోక్తం। తథాం
శ పరికీర్తితం॥ టీక॥ అనురాగం। ద్వేషం। భయం। సిగ్గు। మో
హం॥ యీగన్ను ఆకాశ సమంధాలు। యీనాలు గం వివిధ
తు పంచ మహాభూతాలు వున్నవున్న పంచ మహాభూతాలా
శ్లో అవును యిందు వాకి గుణాలు గలవు। అది యెట్లం
టేను। పృథివికి ౫ గుణాలు। వుదకానకు ౪ గుణాలు।

అగ్నికి ౩ గుణాలు। వాయువుకు ౨ గుణాలు। ఆకాశా
నకు ౧ గుణాలు॥ యివి శబ్దగుణాలు। యిన్నిగూడగాను ౧౫ గు
ణాలు అయినవి। యీ పంచ మహాభూతాలు పంచకృతి యెట్లం
టేను। జ్ఞానం। మనస్సు। బుద్ధి। చిత్తం। అహంకారం। యివిన్ని ఆ
కాశం నుంచి అయినవి। శ్రోత్ర త్వక్ నేత్ర జిహ్వా ఘ్రాణా
లు యిన్ని వాయువు నుంచి అయినవి। ప్రాణాపాన వ్యానో
దాన సమానాలు। యిన్ని అగ్ని నుండి। శబ్ద స్పర్శ రూ
ప రస గంధాలు యిన్ని జలము నుండి। వాక్పా
ణి పాద పాయూపస్థాలు యిన్ని పృథివి నుంచి అయినవి। యి
వి ఏకటి తెరాన ఏకటి కలియగాను పంచీకరణమని చెప్పం
బడెను। యిందుకు విజయమైర వలెను॥ శ్లోకం॥ అపంచ
కృత భూతానాం వాయుశ్చ। నాశికా గంధమేవచ। వాయుపం
చవిధా ప్రోక్తం। ఇత్యేతే భూమి పంచకం। యీలాగు।
పృథివిలోని కూడగాను। వాయుకేంద్రియము। పృథివిలోని
ను అగ్నికూడగాను। ప్రాణం। పృథివిలోను వాయువుకూ
డగాను ప్రాణి। పృథివిలోను ఆకాశంకూడగాను చిత్తం।
యిన్ని పృథివి పంచాకృతి॥ శ్లో॥ పానవాయుశ్చ చెంపా
యు। జిం వాణీయు రసమే వస్తే। గుంపస్థ పంచవిధం ప్రోక్తం।
యిత్యేతే జలపంచకం॥ టీక॥ అప్పులోను పృథివికూ
డగాను। గుహ్యేంద్రియము। అప్పులో అగ్నికూడగాను।

జిహ్వ। అప్పులోని వాయువుకూడగాను అపానం। అప్పులో
ఆకాశంకూడగాను బుద్ధి। యిన్నీ జలపంచకృతం।
అహంకారం చేసేవాయుష్టి। చక్షురూపం తద్దైవత। రంగా
ది పంచకం ప్రోక్తం। అగ్ని పంచకృతమెట్లా॥ అగ్నియందు పృ
థివి కూడగాను పాదేంద్రియం। అగ్నియందు అప్పుకూడ
గాను రూపం। అగ్ని అగ్నియందు కూడగాను। చక్షు।
అగ్నియందు వాయువుకూడగాను। వ్యానం। అగ్నియం
దు ఆకాశంకూడగాను। అహంకారం। యిన్ని అగ్ని
పంచకృతం॥ శ్లో॥ మనే వాయు వాయుశ్చ। చర్మ త్వక్ ధన
మేవచ। పాణి పంచమిదం ప్రోక్తం। యిత్యేతే వాయుపం
చకం। వాయువుయందు పృథివి కూడగాను। ప్రాణేంద్రి
యం। వాయువుయందు అప్పుకూడగాను। స్పర్శనం। వా
యువుయందు అగ్నికూడగాను త్వగింద్రియం। వాయువుయం
దు వాయువుకూడగాను వ్యానవాయువు। వాయువందు ఆ
కాశంకూడగాను మనస్సు। యిన్ని వాయుపంచీకృతం
॥శ్లో॥ జ్ఞానం సమానవాయుశ్చ। శ్రోత్రం శబ్దస్తథైవచ।
వాగ్స్థరం చతుర్థం ప్రోక్తం। యితేరే శబ్దమపంచకం॥ ఆకా
శమందలి అగ్నికూడగాను తలగింద్రియం। ఆకాశమం
దు వాయువుకూడగాను సమానవాయువు। ఆకా

పంచీకరణం

శమందు ఆకాశం శబ్దగుణమున్న తత్వం। యీగన్న ఆకా-
శ పంచీకృతం॥ శ్రోత్ర చిహ్వ త్వక్కునాది। ఘ్రాణం పంచేంద్రి-
యములు। ఆకాశం వాయురగ్నిః ఆపః పృథ్వి తత్వేంటాయి।
తత్వత్రాది దేవతానుకరణం। అదియుళ్లన్నను। త్వక్కు। శ్రో-
త్రం। నేత్రం। జిహ్వ। ఘ్రాణం। యీగన్న। జ్ఞానేంద్రియా-
లు॥ వీటికి వివరం॥ శ్రోత్రేంద్రియాలకు దశదిక్కులు అధి-
ది। విషయం। అక్షరాత్మకం। అనక్షరాత్మకం। యీరెం-
డున్ను శబ్దభేదాలు॥ త్వగింద్రియానకు వాయువు అనే
మహాభూతం। చంద్రుండు అధిదేవత। అందు స్పరిశనం
। విషయం। శీతోష్ణ మృదుకఠినం। యీనాలుగున్ను స్పర్శ
శభేదం। నేత్రేంద్రియానకు। అగ్ని అనే మహాభూతం।
సూర్యుండు అధిదేవత। ఆకృతరూపం। విషయం। శ్వే-
త రక్త పీతం। హరిత। కృష్ణవర్ణం। శిష్టవర్ణం యీగన్ని
రూపభేదాలు। జిహ్వేంద్రియానకు। జలమనే మహాభూ-
తం। వరుణాండు అధిదేవత। అందు రసం। విషయం। మ-
ధురం। ఆమ్లం। తిక్తం। కటుకషాయం లవణం। యీఆరున్ను
రసభేదాలు। ఘ్రాణేంద్రియానకు నాగవాయువు। సర
స్పృష్టి అధిదేవతా। పృథ్వి అనే మహాభూతం। అశ్వి-
ని అధిదేవత। అందు గంధం। విషయం। సుగంధ దుర్గం-
ధాలు। రెండు గంధభేదాలు। వాక్కు పాణి పాద పా-

పంచీకరణం

యువు గుహ్యం। యీగన్న కర్మేంద్రియాలు। వీటికి వివరం। వా-
గింద్రియానకు నాగవాయువు। సరస్వతీ అధిదేవత।
అందు సువాక్యం। దుర్వాక్యాలు విషయం। పాణేంద్రియా-
నకు కూర్మవాయువు। యిందుకు అధిదేవత। యింద్రుండు।
అందు ఆదాన విధానం విషయం॥ పాదేంద్రియానకు।
కృకరవాయువు। విష్ణుండు అధిదేవత। అందుకు గమనా-
గమనాలకు విషయం। పాయువింద్రియానకు దేవత
వాయువు। మృత్యువు అధిదేవత। అందుకు విసర్జనం। వి-
షయం। గుహ్యేంద్రియానకు ధనంజయవాయువు।-
బ్రహ్మ అధిదేవత। అందుకు ఆనందం విషయం। యిక్క-
ను। దశవాయువుల స్థానధర్మ కవనాలు। యథాగం
టేను। ప్రాణ అపాన వ్యాన। సమాన నాగ కూర్మ కృకరు
ర దేవదత్త ధనంజయం। యీ దశవాయువులు। యిం-
దులకు వివరం। ప్రాణవాయువులు। యింద్రనీలవర్ణం। =
హృదయస్థానమందుండి। అంగుష్ఠమునుంచి। వేణాగ్ర
పర్యంతం। సంచరించుకుని। శ్వాసనిశ్వాసనముచేయిం-
చి। అన్నం జీర్ణరసం చేయించుచుండును। అపానవాయు
వు హారితవర్ణం। గుదస్థానమందుండి। మలమూత్రాదు-
లను విసర్జనము చేయించి। ఆధారాదాపేరంబయించి।
అన్నరసమును వ్యాపకము చేయుచుండును। వ్యాన-

వాయువుగో క్షీరవనము। సర్వసంధులయందు చాపుక
వుంచేది। ముడుచుకవుంచేది। ముడాగకవుంచేది। చాచేది।
అన్నపానాదులు నంచుచుండును। వుదానవాయువు ము
ఖవవనం। కంఠస్థానమందుండి। తుమ్మించేది దగ్గించేది।
కలయుగవిపించేది వేపించేది। క్రిందించేది। నిరోధనం
చేసేది। అన్నరసం ఆహారం వ్యాపనం చేయించుచుండు
ను। సమానవాయువు నైభూతవనము। నాభిస్థాన
ముందుండి। ఆపాదమస్తకపరియంతం సప్రాణం చు
సి। అన్నరసం సమస్తశరీరమనాడులకు పంచిపెట్టుచు
నుండును। యీ ప్రాణపంచకము యిచ్చినాగవా
యువులవననం। నేనముబాలయుండుండు చలనంచేక।
అపాదించుచుండును। కూర్మవాయువు క్షేత్రవననం।
పూరులలాటమందుండి। నరేరందాచరిపుడచేసుక।
నోరుమూస్తే తెరుస్తా। నయనమందు। పుప్పళిన।
మున్నేశనంచేయించుచుండును। దేవతవాయువు ప్పళి శ=
వనం। గుంహ్వకలిన స్థానమందుండి। కూచుస్సభంచం
డి। చందప్రుంటివ। తేష్టించి నిలిపించి చరించి పరించి పా
ఖలాడించుచుండును। ధనంజయవాయువు। నేలవ
నం। బ్రహ్మరంధ్రమున వుండి। కుడిశవమందు। స
ముద్రపూలాషం పూషించి। మరణానంతరముందు నిఘ్రా

షమువున్ను। యీతత్వవిధివాయువు। యిక సకరుణాచితు
ష్టవాయువు। త్వగ్భూతాధిదేవతలు। సుకర్మముట్లన్ను।
అత్మ్యండు ఆకాశమనే భూతములోన కలశితేను జ్ఞానం
బుట్టెను। అత్మ్యండు। వాయువులమహాభూతములోను క
లశితేను మన్నసంబుట్టెన్ను। అత్మ్యండు అగ్నియనే మహాభూ
తములోకలశితేను నన్నసంబుట్టెను। అత్మ్యండు అగ్నియ=
ను మహాభూతములోను కలశితేను హంకారంబుట్టెను।
అత్మ్యండు అప్పు అనే మహాభూతములోను బుట్టగానను।
బుద్ధిపుట్టెను। అత్మ్యండు పృథివి అనే మహాభూతములోక
లశితేను చిత్తంపుట్టెను। యిట్లు మనోబుద్ధిచిత్తాహంకా
రమనెడి అంతఃకరణచతుష్టయాలు। మనస్సుకు।
వాయువు అనే మహాభూతం చంద్రుండు। అధిదేవత। అం
దు సంకల్పవికల్పాలుచేయించుచుండును। హంకారము
నకు అగ్ని అనే మహాభూతం। రుద్రుండు అధిదేవత। అ
హం అనే భావంబాతను హంకరించుచుండును। బుద్ధి
కి అప్పు అనే మహాభూతం। విష్ణుండు అధిదేవత। అక
ద బుద్ధినిచే యించుచుండును। చిత్తానకు పృథ్వి అనే మహా
భూతం। బ్రహ్మాండు। అధిదేవత। అంతస్సరంగా
ను అవతరించి ఆనందించుచుండును। కరుణాచతుష్ట
యాలు। యిక సుఖభూతపంచకం। వాయుపంచకం।

యింద్రియదశకం౹ కరణచతుష్టయం౹౹ యిది సూక్ష్మభూ
త పంచకం౹ యింద్రియదశకం౹ కరణచతుష్టయం౹
యివి చతుర్వింశతి తత్వములు అవ్యక్తం౹ అవ్యక్తానికి౹
జ్ఞానేంద్రియములు౹ చిత్స్వరూపం౹ ప్రాణాదులు పం
అవిద్యాశక్తిస్వరూపం౹ భూతాదిపంచకాలు౹ యిచ్ఛా
శక్తిస్వరూపం౹ యివి పంచశక్తిస్వరూపాలు౹ యి
వి పంచవింశతి తత్వాలు౹ యిక దశనాడుల భేదాలు
చెప్పెదము౹౹ శ్లోకం౹౹ యిడా పింగళ సుషుమ్నా చ
తుర్థిక౹ గాంధారి హస్తిజిహ్వా చ పూషా తథైవ చ
యశస్విని౹ అలంబుస కుహూశ్చైవ౹ శంఖినీ దశనాడికా౹ యిడా
చంద్రనాడి౹ పింగళ సూర్యనాడి౹ సుషుమ్నా మధ్యనా
డి౹ గాంధారి దక్షిణనేత్రం౹ హస్తిజిహ్వా వామనేత్రం౹
పూషా దక్షిణకర్ణం౹ యశస్విని వామకర్ణం౹ కు
హూ గుదస్థానం౹ అలంబుస ముఖస్థానం౹ శంఖిని
లింగస్థానం౹ యీ దశనాడులు౹౹ వీటికి వివరం౹
అధిదేవతలు యెవరంటేను౹ యిడానకు హరి దేవత౹
పింగళానకు బ్రహ్మ అధిదేవత౹ సుషుమ్నానకు రు
ద్రుండు అధిదేవత౹ గాంధారికి యింద్రుండు౹ అధి
దేవత౹ హస్తిజిహ్వకు వరుణుండు అధిదేవత౹
పూషనికి దిగ్దేవతలు అధిదేవతలు౹ యశస్విని

కి పద్మోద్భవుఁడధిదేవత౹ కుహూనకు భూమి అధిదేవత౹
అలంబుసకు సూర్యుండు అధిదేవత౹ శంఖినికి చంద్రుం
డు అధిదేవత౹ యీ దశనాడులకు అధిదేవతలు౹౹ యి
కను౹ జీవాత్మ౹ అంతరాత్మ౹ పరమాత్మ౹ నిర్మలాత్మ౹
శుద్ధాత్మ౹ జ్ఞానాత్మ౹ మహాత్మ౹ భూతాత్మ౹ అనియె
డి అష్టాత్మలు౹౹ యికను స్థూలతనువు౹ కారణతను
వు౹ నిర్మలతనువు౹ ఆనందతనువు౹ నిర్మలతనువు౹ చిన్మ
య తనువు౹ విద్యాతనువు౹ శుద్ధతనువు౹ అనియెడి
అష్టతనువులు౹౹ యికను [illegible]౹ శ్రోత్రం౹ పతినని౹
[illegible]ధిని౹ అధిని౹ విరాహిని౹ అతిచారిణి౹ వాసిని౹ యిటువం-
టిది౹ అంతరంగచతుష్టయం౹౹ శ్లోకం౹౹ కలంచలం
ధ్యానం చైవ౹ రూపమయ్యెను మెవచ౹ విద్యాపరాజ్ఞ తపం
చైవ యితి చాష్టమంత్ర ప్రకీర్తితాః౹ యిటువంటి కలంచలం
ధ్యానం౹ రూపం యెవ్వనా౹ నివిధారాజ్ఞ తపస్సు యిని
యెడి బహిరంగ అష్టకం౹౹ యికను పృథివి సలి
లం౹ పావకం౹ పవనం౹ అంబరం౹ రవిశశి౹ అష్టమూ (ఆత్మదేవలు)
ర్తులు౹ మందారంత్ర ధివిమదమెత్తినప్పుడు౹ తనుగు
ణాంధకారముండ్రె౹ వస్త్రం౹ ఆభరణం౹ అనులేపనలు౹ తాం
బూలాదులే కోరుచుండును౹ సవిలమెత్తినప్పుడు౹
సంసారభ్రమముండ్రె౹ తనకురావలెను౹ విద్యలకు తా

యింద్రియదశకం। కరణచతుష్టయాయి। యిఖభూ
తపంచకం। యింద్రియదశకం। కరణచతుష్టయాయి।
యివిచమురు వింశతితత్వము అయ్యెపువంటి। ఆత్మానికి।
జ్ఞానేంద్రియములు। చిత్స్వరూపత్వం। ప్రాణవాయువు చే
అవిశక్తిస్వరూపం। భూతాదిపంచకాశే। యిచ్ఛా
శక్తిస్వరూపం। యివిన్ని పంచశక్తిస్వరూపాయి। యి
విపంచవింశతితత్వాయి। యిఖను దశనాడుల భేదాల
ఖేష్టయి॥ శ్లోకం॥ యిడా నా పింగళాంచైవ। సుషుమ్నాంచ
త్రితీయకం। గాంధారి హస్తిజిహ్వాచ। పూషాతచైవచ
యశస్వినీ॥ అలంబులకస్త్రైవ। శంఖినీ దశనాడికం। యిడా
చంద్రనాడం। పింగళ సూర్యనాడం। సుషుమ్నా మధ్యనా
డం। గాంధారకు దక్షనేత్రం। హస్తిజిహ్వా వామనేత్రం।
పూషం దక్షిణకర్ణం। యశస్విని యెడమకర్ణం। అకూ
హ్వాగుదనాళం। అలంబుసా ద్వినాళం। శంఖినీనా
భినాళం। యీ దశనాడులు॥ వీటికి వివర॥—
అధిదేవతలు యేమంటెను। యిడానకు హరిదేవత।
పింగళానకు బ్రహ్మ అధిదేవత। సుషుమ్నానకు రు
ద్రుండు అధిదేవత। గాంధారికి యింద్రుండు। అధి
దేవత। హస్తిజిహ్వకు వరుణుండు అధిదేవత।
పూషానికి దిగ్దేవతలు అధిదేవతలు। యశస్విని

కి పదిక్పాలక అధిదేవతలు। [illegible]నకు భూమి అధిదేవత।
అలంబునకు సూర్యుండు అధిదేవత। శంఖినికి చంద్రుం
డు అధిదేవత। యీ దశనాడులకు అధిదేవతలు॥ యి
ఖను। జీవాత్మ। అంతరాత్మ। పరమాత్మ। నిర్మలాత్మ।
శుద్ధాత్మ। జ్ఞానాత్మ। మహాత్మ। భూతాత్మ। అనియ
ది అష్టాత్మలు॥ యిఖను స్థూలతనువు। కారణతను
వు। నిర్మలతనువు। ఆనందతనువు। నిర్మలతనువు। చిన్మ
యతనువు। శుద్ధాతతనువు। శుద్ధతనువు। అనియడి
అష్టతనువులు॥ యిఖను స[illegible]తం। త్రిశక్తం। వతనీ।
క్రోధిని। అధిని। మోహిని। అతిచారిణి। వాసిని। యనే-
యడి। అంతరంగచతుష్టయాయి॥ శ్లోకం॥ కలంచలం
ధనం చైవ। రూపయవ్వనమేవచ। విద్యారాజ్యతపం
చైవ। యేతె చాష్టమదం స్మృతేతః। యనియడి కులంచలం
ధనం। రూపయవ్వనం। విద్యా రాజ్యం। తపస్సు యని
యడి బహిరంగ అష్టమదం॥ యిఖను పృథివి నవ
ఆత్మాదనేటు
లం। పావకం। పవనః। అంబరం। రవి శశి। అష్టమూ
ర్తులు। మదాయిర్పత్తిని వదమిత్తినప్పుడు। తనుగు
ణాభరితుండై। వస్త్రం। ఆభరణం। అనులేపనలు తాం
బూలాదులే కోరుచుండును। సవిలమత్తినప్పుడు।
సంసారభరితుండై। తనకు కావలెను। చెద్దలకునా

వలెను। యింద్రియకి కావలెను। అనిరుద్ధుండును। పావకమంద
పెత్తినప్పుడు। కామ్యేరసభరితుండై। పిలుపించవలెను। వలెంల
లాడించవలెను। చూడవలెను। ఆలింగనంబాయువలెను। అని
రుద్ధుండును। పవనమద పెంత్తినప్పుడు। ప్రయాణాభరితుండై।
పోవను। యిచ్చును। తీసుకొనెను। అనిరుద్ధుండును। అంబరమేమ
దపెత్తినప్పుడు। పావనభరితుండై। యేమంగగుర్రం। ఆందోళి
కం। శ్రోత్రవామరం। దశతంత్రం। మహాబలం కోరుచుండును।
రవిమదపెంత్తినప్పుడు। కోపాగ్నిభరితుండై। సాధించి చెడించి।
కొట్టించి తిట్టించి। నేను అనుకుందును। శశిమద పెంత్తినప్పుడు।
చింతాభరితుండై। అయ్యేనా కాందో। ఫుండెనో లేదో।
యేమైనాయునకదనా అని చింతింపుచుండును। ఆత్మమదమె
త్తినప్పుడు। అహంకారభరితుండై। నాకంటె బలవంతు
త్తుడు వేదు। నాకెవ్వరు సరివేరు। నాకు వెలదులెవ్వరు।
అని అహంభావంబాత హంకరింపుచుండును। యిది
న్ని అష్టమూర్తులమదాలు। జ్ఞానేంద్రియాణికలు
పంచతత్వపరాణి। కర్మేంద్రియాణి మనసా। చతు
ష్టయంచ। ప్రాణాదిపంచకవందో విషయంపంచ। కర్మేంద్రియ
మంపుష్టిరుష్టమెవచా। వీటికి వివరం। జ్ఞానేంద్రియాలు
న్ని కర్మేంద్రియాలున్న ప్రాణపంచకం। అంతఃకరణ
చతుష్టయాలు। విషయపంచకం। కారణం। అవిద్యే
ఇవి తమః ప్రకృతులు। యిట్లను అష్టవర్ణాలు। శ్లోకం॥

ప్రాణినాం శాఖయంలబ్ధ్వా। బిగుభ్ర వంతిపంచకం। నలన్నై
లప్రతప్తైవ। అష్టపాశయుతిస్మృతః॥ టీక॥ యింత్రంటే।
మహావిరచుట। లబ్ధ్వా అంటే శగ్గబడుట। బిగుప్ప అంటే రో
యుట। నేలమంటపనభావాన కుసరలేక వుండుట। నల
మంటే నమసుల అప్రత్తమనులము। స్వతమనుట। ప్రతమం
టేను। పట్టిన దివిడు కెన దిపి తత్తననుట। యివి అష్టపాశా
లు॥ యిట్టు మనసప్తధాతువులు ప్రవృత్తి। వరాకాలశంకర్షే
దముల్లన్నను॥ శ్లో॥ రసో రుధిరమాంసస్య। మేధా మా
స్థామ్యిరతిసః। సప్తధాతువిధంప్రోక్తం। సర్వదేవసమా
శ్రితః॥ అన్నరసం। రుధిరం। మాంసం। అస్థి। మజ్జ। శుక్లం।
యీరెన్నే। సప్తధాతువులు। వీటికి వివరం। భుజించిన అన్నం
। ఱెండు దినాలకు రసమౌను। ఆ రసం। ఱెండు దినాలకు
రుధిరమౌను। ఆ రుధిరం ఱెండు దినాలకు మాంసమౌను।
ఆ మాంసం ఱెండు దినాలకు మేధస్సు అవును। ఆ మేధస్సు
౨ దినాలకు అస్థి అవును। ఆ అస్థి ౨ దినాలకు మజ్జ అవు
ను। ఆ మజ్జ ఱెండు దినాలకు శుక్లమౌను। వీటికి తనవుచేష్ట
లేవంటేను రసం। త్వచాలవసనం। ధాతుపృథివి అంత్యం। దేహాం
న్ని అభిషించవుండును। రుధిరానకు రక్తవసనం। ధాతు
పుష్టికరం। అంశ। నరీరంవ జాకించుచుండును। మాంసం।
నెలవసనం। నరీరంకలవరించవేయును। మేధస్సుకుమజ్జి

శ్రవణంద్వారా తువ్వు మరుత్తు వల్లం శబ్ద। శరీరం విరచించుచుండు
ను। అస్తిన్నీ త్వవనం ద్వారా తువ్వు ఆకాశ అంశం। శరీరంయుకర
మ్న రాగ। గంరులుగా। పరిశీలించుచుండును। మజ్జ సుత్రాస్త్రువ
నం ద్వారా తువ్వు సూర్యుని అంశ। శరీరాన్ని వత్తరించి కలవరిం
చి పరిశీలించును। సుబ్రానికిన్నీ తవణం ద్వారా తువ్వు చంద్రుని అం
శ। శరీరం కంపించి కలవరించుచుండును। యివి సప్తద్వారా తువ్వు
లు। యిక ను। సప్త వ్యసనాలు॥ తనవ్యసనం। మనవ్యసనం। ధ
న వ్యసనం। రాజవ్యసనం। విశ్వాస వ్యసనం। సేవక వ్యసనం।
యివి సప్త వ్యసనాలు। తనువ్యసనమైంత్తినప్పుడు దేహాంబి
క్రైనము కానును। మనవ్యసనమైంత్తినప్పుడు। దాంగరిక। దబ్బి
రపరద్వారం। గోరుచుండును। ధనవ్యసనమైంత్తినప్పుడు
త్రవ్వం గోరుచుండును। రాజవ్యసనమైంత్తినప్పుడు రా
హానత్రాజ్య పరిపాలదోర్నగం। అనుభవంగోరుచుండును।
విశ్వాస వ్యసనమైంత్తినప్పుడు। గృహక్షేత్ర రాజభోగా=
లుగోరుచుండును। ఇచ్ఛావ్యసనమైంత్తినప్పుడు। పుత్రమి
త్ర కళత్రాదులగోరుచుండును। సేవక వ్యసనమైంత్తినప్పు
డు। పాలెవ్వను। యిక్షైను। వచ్చెను। అని గోరుచుండును। యివి
సప్త వ్యసనాలు॥ షడూర్ములు॥ శ్లో॥ బుభుక్షే పిపాస
శ్చ। ప్రాణస్య మనసాం స్థలే తః। శోకమోహౌ శరీరస్య।
జరామృత్యు షడూర్మయం। అనిత్యుదం। వృష్టి। శోక।=
మోహం। జనన మరణం। యీలున్ను షడూర్ములు॥ వీటికి।

వివరం। క్షుద్ధా తృష్ణ యీ రెండున్ను ప్రాణాధారం। శోక
మోహాలు రెండున్ను మనోధర్మం। జననమరణాలు రెండున్ను
న్ని దేహధర్మం। యీ షడూర్ములు। కామక్రోధలోభమోహ
మదమాత్సర్యాలు యీ అరిషడ్వర్గాలు। యిక ను షడ్భా
వాలు। జాతివర్ణాశ్రమం। కులగోత్రనామాలు। యిందులు
వివరం। బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్రులు। యిహ్ను వర్ణా
శ్రమాలు। గృహస్థ। వానప్రస్థ। కుటిచక। అవధూత। యీ
వి ఆశ్రమములు। కన్నదిగ। వాశిష్ఠ। కశ్యప। భారద్వాజ। యీ
నాలుగున్ను కులములు। కస్యపాత్రిభరద్వాజ మొదలయి
నరుషిగణాలు గోత్రములు। బ్రహ్మానారాయణ। రుద్ర
డు మొదలయిన నామములు। యిక ను షడ్భావ వికారాలు।
అస్తి। జాయతే। వర్ధతే। పరిణామతే। వినశ్యతి। యిందు వివ
రం। అస్తిగర్భం। కద్దు అనేది। జాయతే తల్లిగర్భాన పుంచి
బయలుపడెను। వివర్ధతే అక్కడ పెరుగుగను కి। విపరిణా
తే। అందు పరిణామించును। అపక్షీయతే। అక్కడ తగును
వినశ్యతి। అడచెను। యీ షడ్భావవికారాలు। యిక
ను పంచకోశాలు। అన్నమయ। ప్రాణమయ। మనోమయ।
విజ్ఞానమయ। ఆనందమయ। యీ పంచకోశాల వివరం।
ప్రాధినవమైన స్థూలదేహామే। అన్నమయకోశం।
లోపల వున్నాను। యింద్రియాలె ప్రాణమయకోశం।=

అందులోపల అంతఃకరణవృత్తి తో। మనోమయకోశం।
అందులోని బుద్ధిశక్తి। విజ్ఞానమయకోశం। బుద్ధివృత్తులను
విచారించే వాంఛ్పెమయాందర। ఆత్మానందము వృద్ధిపించుచునా
యున్నా। ఆనందమయకోశము। యివి పంచకోశాలు। యిం
దుకు వివరం। అనాది త్రికాలాదుల సంస్కారానకు। పం
చకోశమే మూలం। అది యెట్లంటే నను। అవిద్య। అహం।
రాగం। ద్వేషం। అభినివేశం। యివి। పంచకోశాలు। వీ
టికి వివరం। ప్రథమమందు। అవిద్య అంటే। చిదానంద
నే తి। చెరిచి। ఆనందమనే సుఖము మరపించి। యెంద తిరు
ప్తులేని తిరిగిన నెది తెచ్చి పించి। నేను జీవుణ్ణి। నేను సంసా
రిని। నేను పాపబద్ధుండను। నేను పశువు నని జ్ఞానమే।
అవిద్య। యీ అజ్ఞానమునుంచి తగిలిన సంసారవిష=
యదుఃఖం। నేననివిడువక। అహంభావననుంచి। తగిన సు
ఖమే ఆప్తత। యిద్దెంత। విషయసుఖంబాంధవిడువక। =
చింతచే బుద్ధి కలిగినదే రాగం। యిక త్రియంచాత పట్టిన
ది విడువక నెచ్చిన దుఃఖమే ద్వేషం। అజ్ఞానము నెరిగి పల్లి
వాంఛిపొందిగా వుండును। సపనిజే వాలయందు యివి=
పంచకోశాలు। యిఘను అంగం। ప్రత్యంగం। ఉపాంగం
గం। యివి అంగచతుష్టయాలు। వీటికి వివరం। అందు నిర
ష్ను। పురుష్యం। ఘుబ్ద్వియం। యివి అంగచతుష్టయాలు

వందనం। సాక్షిరం। కవనం। పురరణ నేత్రం। అర్థ్యాలు। యి విప్ర
త్యంగం॥ యిఘను సర్వరంజరమంబనేది గుణాలు। యీ
మూడు గుణత్రయాలు। వీటికి వివరం। సత్వానసు। స్వీత్వ
నం। రజోగుణ రక్తవనం। తమోగుణ మలు వృషనం॥ శ్లో
॥ సత్వ జ్ఞానత ఫో మానం। శ్రుతి ధర్మ తతి త్రయం॥ శ్లో
కుల। సహాసం। నిష్ఠయం। స్థైర్యం। యివిన్ని సాత్వికగుణా
లు॥ శ్లోకం॥ సర్వక్రోధం త్వహంకారలు సతిసంగ పలో
భనం। ఆత్రవ్యం దబ స్వరవం। రాజసంగుణాల ఫలం॥ శ్లో
గర్వం। క్రోధం। హంకారం। విషయం। రాగం। ప్రియవాచక
ం। వృద్విగం। మత్సరం। రోషం। యీరజస్వా రాజసలక్షణాలు॥
శ్లో॥ అజ్ఞాన మోహ నిద్రా। కాషణ్యం బుద్ధిహీనచ। పాపి
ష్టం పరభావిత్వం। తామసంగుణాల లక్షణం॥ టీక॥ అజ్ఞా
నం। మోహం। నిద్రా। కాపణ్యం। బుద్ధిహీనచ। హీనవృత్తి
పరివిదవి। హింస। పాపిష్ఠం। యివి తామసగుణాలు॥
యిఘను మూడు గుణాలు। రాజస। హంకారం। సాత్విక।
హంకారం। తామసహంకారం। యివి హంకారత్రయా
లు॥ యిందుకు వివరం। రాజసహంకారం నుంచి। శబ్దా
ది పంచ విషయాలు। పుట్టును। సాత్వికతామసహంకార
మందు। పృథివ్యాది పంచభూతాలు పుట్టును। యివి హం
కారత్రయాలు। యిఘను అద్వైత్వైకం। అది ఖ్యాపకర॥

అవిద్యాకం। యివి తాపత్రయాలు॥ యిందుకు వివరం॥ అ
ధ్యాత్మికం యిందున్నే శరీరం। మానసమని రెండు ప్రకారా
లుగలవు। అందు జ్వరం। గుల్మశూల త్రిదోషం। నవగ్రహా।
దికము। సర్పదం। రాజులనుంచి అయిన దుఃఖం। శరీరమున్నా।
అసూయ్యసూయ్యసం। మదం। మత్సరం। చిత్తము మచి తల అ
యిన దుఃఖం। మానసం దుకురు। యీరెండున్నూ అధ్యా
త్మికం దుకురు। అసితం। పుష్టం। వాయువు। పిడుగు। మె
రుపులనుంచి ప్రాయెడు దుఃఖం। శరీరములన్ను। అవిద్యావికమం
దుర్నం। యివి తాపత్రయాలు చెడాలు। యిఖను త్రయం। అ
తినయం। సహాసముదనవదనం। యివి స్వర్గలోకతా
పత్రయాలు। యిందుకు వివరం। త్రయమందుం దిన సు
ఖ్యాతం తీరుట। అతిశయమందుం జీతననుంచి। అధిక
లుగలదనుట। సహాసవదనవుం పిడి। గుణకు। నూరకటి।
యివి స్వర్గలోకతాపత్రయాలు। యిఖను స్థూలతను।
సూక్ష్మతను। కారణతను। యివి తనుత్రయాలు॥ యిం
దుకు వివరం। అందుకు పంచభూతాధికమున నుంచి।
అయిన దేస్థూలతను స్థూవాయుపంచకం। యింద్రియపంచ
కం। మనబుద్ధులు రెండు। యీ౧౭ తత్వరూపసప్తదశ
తం౧౭ంగభూతికమని। చెప్పబడును। యిది సూక్ష్మతను
వు। అహంకారం। చిత్తం౹౪ అత్యాసం తోగాన్నం చిఅన్న

దికారణం। తనువు। యిఖనైక ప్రకారం। చెప్పబడును। పృథివి
అప్పున్ను స్థూలతనువు। అన్నివాయురాకాశాయు మూడు-
న్ను జీవుండుగాక। విష్ణుండు। అందుజీవుండు। యీ౩ న్ను జీవ
త్రయమనేదాయు। యిఖను జీవాత్మ। అంతరాత్మ। పరమాత్మ।
యివి ఆత్మత్రయాలు। యిందుకు వివరం। జాగ్రత్స్వప్న
సుషుప్తి। యివి అవస్థాత్రయాలు। యిందుకు వివరం। పే
లాంధుకలలు కనుట। స్వప్నం। శరీరంవలెచుట సుషుప్తి।
యివి అవస్థాత్రయాలు॥ యిఖను। వాతం। పిత్తం। శ్లే
ష్మం। యివి త్రిదోషాలు। యిఖను ప్రకాశం। ప్రవర్తనం।
మోహం। యివి స్వభావత్రయాలు। యిఖనేక ప్రకారం
చెప్పబడును। జ్ఞానవికృతిభావం।

మోహా ప్రకృతిభావం। యిదిదుర్భా
వత్రయాలు। యిందుకు వివరం। తెలుక। నుంచి। హం
సెబరం। భావంచాతను బ్రహ్మాత్మైక। అహంబ్రా-
ర్థం। ఖాం రుంగనుక। జ్ఞానవికృతిభావం। బాదాచెడ-
మిత్రీతం। నుంచి దేహం న్నానా ప్రకారం చాతు। అల
తప్పుచునుండుగనుక। వర్తమాన వికల్పతిభావం। నిజ
మురంబడ భావంచాతు। అహంభావములు యుల్లప్పుడు
విడువకుండుగనుక। మోహావికృతిభావం। యివిదు
ర్భావత్రయాలు। యిఖను మనసమనవియ్యం। యివి మల్

పంచీకరణం

త్రయాలు। యిందుకు వివరం। మనస్సందు తన్ను చెప్పుట। మ
ననమంటే। తన్నుంచే। యెరిగె జ్ఞానం చెప్పుట। యివి మననత్ర
యాలు। యికను మానసం। వాచకం। కాయకం। యివి
త్రికరణాలు। యికను మానసమంటే ను। మనస్సున తల
చుట। వాచకమంటే ను। తాను పలుకుట। కాయకమం
టే ను। తాము వృద్ధిచేసుట। యివి త్రికరణాలు। యికను మా
నసమంటే ను। వరదాగ్ని। కామాగ్ని। సోమాగ్ని। బడబా
గ్ని। జఠరాగ్ని। యివి పంచాగ్నులు। యీ మైత్రేయమహా=
మునీశ్వరుండు। విదురునకు। బ్రహ్మాండపిండాం
డం వుపదేశం చేసిన పంచీకరణం। సంపూర్ణం॥—